Πραγματοποίησαν μεταμόσχευση οι άγιοι Κοσμάς και Δαμιανός; (Κωνσταντίνος Καρακατσάνης, αναπληρωτής καθηγητής και διευθυντής του Εργαστηρίου Πυρηνικής Ιατρικής, του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 12 Ιουνίου, 2009

(Επιστολή προς το περιοδικό "ΘΕΟΔΡΟΜΙΑ")

Αιδεσιμολογιώτατε π. Θεόδωρε, ευλογείτε,

Στο τεύχος 4 του Περιοδικού Θεοδρομία του έτους 2008 δημοσιεύθηκε άρθρο του συναδέλφου κ. Αθανασίου Αβραμίδη με τίτλο: «Μύθος ή θαύμα; Η μεταμόσχευση τον μαύρου ποδιού υπό των Αγίων Κοσμά και Δαμιανού», σελ. 524-529.
Στο προαναφερθέν άρθρο του ο κ. Αβραμίδης αναφέρεται, στη Δ' ενότητα, σε ημέτερο πόνημα στο οποίο αναγράφονται ορισμένες πληροφορίες για το αναφερόμενο αυτό «θαύμα». Προς πληρέστερη ενημέρωση των αξιότιμων αναγνωστών σας, σχετικώς προς το «θαύμα» αυτό, επιθυμώ να προσθέσω τα ακόλουθα:

1. Εξ όσων γνωρίζω, όλοι οι συγγράψαντες ή ασχοληθέντες με το αναφερόμενο αυτό «θαύμα» στον ελλαδικό χώρο εχρησιμοποίησαν ως αναφορά το άρθρο του χειρουργού κ. Β. Κέκη, «Οι άγιοι Κοσμάς και Δαμιανός, Η πρώτη Μεταμόσχευση», *Σύγχρονη Ιατρική Ενημέρωση*, Ιανουάριος-Μάρτιος, 2002, τ. 5, σελ. 77-82. Το άρθρο αυτό, μεταγλωττισμένο στη δημοτική, αναδημοσιεύθηκε στο Περιοδικό *Φωτεινή Γραμμή* (τ. Απριλίου-Μαΐου 2004).

2. Ασχοληθείς επί δεκαετία και πλέον -επί ιατρικού και θεολογικού επιπέδου- με το θέμα του «εγκεφαλικού θανάτου» και των μεταμοσχεύσεων ζωτικών οργάνων, ουδαμού ανεύρον τοιούτον «θαύμα». Εμελέτησα, λοιπόν, το άρθρο του κ. Β. Κέκη και ανεύρον τις (επτά από τις εννέα -δεν ανεύρον δημοσίευμα μιας ημερήσιας εφημερίδος και ενός γενικού περιεχομένου περιοδικού, «Επίκαιρα») βιβλιογραφικές αναφορές -μεταξύ των οποίων μία σε βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου του Λονδίνου και μία σε Πανεπιστήμιο της Τυβίγγης- στις οποίες το άρθρο αυτό παρέπεμπε. Το εντυπωσιακό συμπέρασμα της εκτεταμένης αυτής αναζητήσεως ήτο ότι **εις ουδεμίαν** εκ των επτά βιβλιογραφικών αναφορών του κ. Β. Κέκη ανεγράφετο τοιούτον «θαύμα».

3. Μετά την εκ δευτέρου δημοσίευση του άρθρου του κ. Β. Κέκη στο Περιοδικό «Φωτεινή Γραμμή» -και ενώ είχε υπάρξει, προ τριετίας, επικοινωνία με τον κ. Κέκη για το θέμα αυτό, χωρίς ουδεμία απάντηση εκ μέρους του- απέστειλα στο Περιοδικό αυτό την ακόλουθη συνημμένη επιστολή, η οποία εδημοσιεύθη στο 21ο τεύχος (Οκτωβρίου-Δεκεμβρίου) του έτους 2004, σελ. 88-89.
Μετά τα ανωτέρω, σεβαστέ π. Θεόδωρε, έχω την ταπεινή γνώμη ότι όσοι εχρησιμοποίησαν το άρθρο του κ. Β. Κέκη ως την βασική των αναφορά, καθώς και οι αξιότιμοι αναγνώστες σας, μπορούν να έχουν πλέον επαρκείς πληροφορίες, τις οποίες -εάν κρίνετε σκόπιμο- μπορείτε να δημοσιεύσετε, ώστε να εξαγάγουν τα συμπεράσματά των. Με βαθύ σεβασμό ασπάζομαι την τιμίαν δεξιάν σας

Κωνσταντίνος Γ. Καρακατσάνης

Η ΑΠΟΣΤΑΛΕΙΣΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «ΦΩΤΕΙΝΗ ΓΡΑΜΜΗ»
Θεσσαλονίκη 13 Ιουλίου 2004

Αγαπητέ κ. Αναγνωστόπουλε,

Γνωστοί μου από την Αθήνα μου έστειλαν πρόσφατα φωτοτυπία ενός δημοσιεύματος του Περιοδικού σας, «Φωτεινή Γραμμή», με τίτλο «Οι Αγιοι Κοσμάς και Δαμιανός. Η πρώτη μεταμόσχευσις», του Αμ. Επίκ. Καθηγητού Χειρουργικής, κ. Βασ. Κέκη.
Επειδή το θέμα που πραγματεύεται το προαναφερθέν άρθρο έχει σχέση και με την ακρίβεια της πίστης της Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας, αλλά και με ιατρικές πρακτικές που εφαρμόζονται σήμερα, θα παρακαλούσα να δημοσιεύσετε την παρούσα μου επιστολή για ορθή και αντικειμενική ενημέρωση των αξιότιμων αναγνωστών του Περιοδικού σας.
Το προαναφερθέν άρθρο του κ. Β. Κέκη δημοσιεύθηκε, ακριβώς το ίδιο (με μόνη διαφοροποίηση το γεγονός ότι η γλώσσα στην οποία γράφηκε το άρθρο αυτό ήταν η δημοτική) στο Περιοδικό «*Σύγχρονη Ιατρική Ενημέρωση*» (Έκδοση «Όμιλος Ιατρικού Αθηνών»), τεύχος 5, Ιανουάριος-Μάρτιος 2002, με τίτλο «*Κοσμάς και Δαμιανός - Η πρώτη μεταμόσχευση*», σελ. 77-82. Σημειωτέον ότι, παρά τις έγγραφες οδηγίες του προαναφερθέντος Περιοδικού («Στο κείμενο θα αναφέρεται με αριθμούς το βιβλιογραφικό λήμμα. Όλοι δε οι αναφερόμενοι συγγραφείς στο κείμενο να αντιστοιχούν στη βιβλιογραφία που το συνοδεύει και τανάπαλιν»), ο κ. συνάδελφος ουδεμία παραπομπή αναφέρει μέσα στο κείμενο του άρθρου του, αλλά περιορίζεται στην ομαδική παράθεση εννέα βιβλιογραφικών παραπομπών (μία εκ των οποίων αφορά δημοσίευμα της Αθηναϊκής εφημερίδας «*Ελεύθερος Κόσμος*» του 1969 και μία δημοσίευμα στο περιοδικό «*Επίκαιρα*» του έτους 1970) μετά το πέρας του κειμένου του άρθρου.
Ασχολούμενοι επί σειράν ετών με τα θέματα των μεταμοσχεύσεων οργάνων δεν είχαμε βρει στις Ορθόδοξες πηγές πληροφορία γι' αυτό το αναφερόμενο θαύμα των

Αγίων Κοσμά και Δαμιανού, ότι δηλαδή οι Αγιοι απέκοψαν, μεταβάντες στο νεκροταφείο, την κνήμη ενός Μαυριτανού που είχε πεθάνει την ίδια ημέρα και την μετεμόσχευσαν στο πόδι ασθενούς, ο οποίος έπασχε από γάγγραινα ή, κατ' άλλους, από καρκίνο.
Με αφορμή λοιπόν το άρθρο του κ. Κέκη, ερευνήσαμε επιμελώς τους Ορθόδοξους Συναξαριστές, δηλαδή του Αγίου Νικόδημου του Αγιορείτου, το μεγάλο 12τομο Συναξαριστή του Ματθαίου Λαγγή και εκείνον του Μητροπολίτου πρ. Λεοντοπόλεως, κ.κ. Σωφρονίου Ευστρατιάδου. Ακόμη ερωτήσαμε τους αρμόδιους μοναχούς των Ιερών Μονών Βατοπεδίου και Ιβήρων του Αγίου Όρους. **Ουδαμού ανευρέθη πληροφορία για τέτοιο θαύμα των Αγίων Αναργύρων**.
Κατόπιν τούτου αναζητήσαμε τις βιβλιογραφικές αναφορές του προαναφερθέντος άρθρου του κ. Κέκη, και κυρίως τις θεολογικές εξ αυτών. Η αναφορά 3 αφορά τον προαναφερθέντα Συναξαριστή του Μητροπολίτου, πρώην Λεοντοπόλεως, Ευστρατιάδου Σ., η αναφορά 8, αφορά μία θρησκευτική εγκυκλοπαίδεια του έτους 1909, στα Αγγλικά, την οποία βρήκαμε στο Πανεπιστήμιο του Λονδίνου, ενώ η αναφορά 1 αφορά σε κάποιον Συναξαριστή, Δυτικής προέλευσης, στα Αγγλικά, ο οποίος εξεδόθη το 1914 στο Εδιμβούργο. Τον τόμο του Συναξαριστού αυτού δανειστήκαμε από το Πανεπιστήμιο της Τυβίγγης. **Εις ουδεμία από τις προαναφερθείσες αναφορές του κ. Κέκη αναγράφεται ο,τιδήποτε για το αναφερόμενο αυτό θαύμα**.
Περαιτέρω, ο κ. Κέκης αναγράφει με εσφαλμένα στοιχεία άλλες δύο αναφορές. Στην αναφορά 6 οι σελίδες είναι 387-410 και όχι 384 και, το σπουδαιότερο, ομοίως ουδέν αναγράφεται για το θαύμα αυτό, ενώ στην αναφορά 7, "Religion and Medicine" του 1962, σελ. 39 ο συγγραφεύς πραγματεύεται άλλο θέμα (τις θεωρίες περί θεραπείας κάποιας κυρίας Eddy).
Ερευνήσαντες περαιτέρω το θέμα, διαπιστώσαμε ότι σε ιατρικό βιβλίο του 1984 με τίτλο "Famous Operations" του Harold Ellis, Harwal publishing co. Media pa., αναγράφεται παραλλαγή του θαύματος αυτού με σχόλιο του συγγραφέα "story… you may or may not believe", δηλαδή «ιστορία... που μπορεί να την πιστεύετε ή όχι».
Περαιτέρω, σε επικοινωνία μας με την Ι. Μονή Σίμωνος Πέτρα, στο Αγιον Όρος, πληροφορηθήκαμε ότι υπάρχει σε Δυτικό κείμενο του 14ου-15ου αιώνος εξιστόρηση παρόμοιου θαύματος από την οποία εμπνεύσθηκαν προφανώς οι διάφοροι Δυτικοί καλλιτέχνες το θέμα των πολλών πινάκων με το αναφερόμενο αυτό θαύμα.
Σημειωτέον ότι, πριν να προβούμε στην αναζήτηση των βιβλιογραφικών αναφορών, είχαμε τηλεφωνήσει στον κ. Β. Κέκη, το καλοκαίρι του 2002, με αφορμή το σχετικό άρθρο του, ο οποίος μας είχε υποσχεθεί ότι θα αναζητούσε στο αρχείο του και θα μας έστελνε τις βιβλιογραφικές αναφορές του προαναφερθέντος άρθρου του. Μετά μακρά αναμονή, ουδέν ελάβαμε. Κατόπιν τούτου, αφού συλλέξαμε όλες τις σχετικές πληροφορίες από τις προαναφερθείσες αναφορές, τις κοινοποιήσαμε με επιστολή στο συνάδελφο κ. Β. Κέκη, την οποία υπέγραψαν έξι Πανεπιστημιακοί και δύο Νοσοκομειακοί ιατροί, το Σεπτέμβριο του έτους 2002.
Το έτος 2001 στον Ιερό Ναό Αγίων Κοσμά και Δαμιανού, στη Βέροια, αγιογραφήθηκε

εικόνα, βυζαντινής τεχνοτροπίας, η οποία απεικονίζει το εν λόγω θαύμα. Τον Σεπτέμβριο του έτους 2002 στείλαμε την ίδια επιστολή στον προϊστάμενο του Ιερού αυτού Ναού και τον ρωτούσαμε με βάση ποια πληροφορία Ορθόδοξου Συναξαριστού προέβη στην εικονογράφηση αυτού του αναφερόμενου θαύματος.
Μέχρι σήμερα, μετά παρέλευση σχεδόν διετίας, ούτε ο κ. Κέκης ούτε ο προϊστάμενος του προαναφερθέντος Ιερού Ναού μας έχουν απαντήσει.
Ομολογούμε, οπωσδήποτε, ότι αισθανθήκαμε έκπληξη, όταν μετά από όλα τα γεγονότα, τα οποία είχαν προηγηθή, και την ενημέρωση που έγινε στον κ. Κέκη ότι δεν αναγράφεται τέτοιο θαύμα σε Ορθόδοξες πηγές, εκείνος αποφάσισε πρόσφατα να σας δώσει προς δημοσίευση το ίδιο προαναφερθέν άρθρο του, το οποίο έχει δημιουργήσει τόσα προβλήματα.
Ο υπογράφων, όπως όλοι οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί, αποδέχεται τα θαύματα χωρίς να εξετάζει λογικά ή επιστημονικά τον τρόπο επιτέλεσής τους. Στη συγκεκριμένη, όμως περίπτωση υπάρχει μία ιδιαιτερότητα. Με εσφαλμένη κρίση, το αναφερόμενο αυτό θαύμα έχει χρησιμοποιηθεί ως επιχείρημα από ορισμένους υποστηρικτές των μεταμοσχεύσεων οργάνων από «εγκεφαλικά νεκρούς».
Φρονούμε ότι το θέμα είναι πολύ σοβαρό για το λόγο ότι η αποδοχή γεγονότων, τα οποία δεν φαίνεται να στηρίζονται στην Ορθόδοξη Παράδοσή μας, είναι δυνατόν να έχει άμεσες επιπτώσεις στην ποιμαντική, την ανθρωπολογία, ακόμη και στη Θεολογία της Ορθόδοξης Ανατολικής Εκκλησίας μας.

Με τη δέουσα τιμή

Κωνσταντίνος Γ. Καρακατσάνης

(Πηγή: «Θεοδρομία», Ιαν–Μαρ 2009)